

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)

Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHI GYULA.

LAPTULAJDONOS

AZERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	8 kor.
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	4 "
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	2 "

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Főpásztorunk megnyitója.

(A nov. 18. tartott Status gyűlésen.).

D. a J. Kr.

Mélyen tisztelt Státusgyűlés!

Az isteni Gondviselésbe helyezett erős bizalom az Isten akaratában való megnyugvás erőselkű martYROKKA, hő-sökké avatta úgy a harctéren küzdöket s elhunytakat, mint az itthon maradókat akik kitartó áldozatkészségekben, önmegtadással türt szenvedésben és megszentült könyvek, kiengesztelő élet árán élték át idáig a háború romboló, tisztító, mindeneket megújító (Jelen 21.) viharát.

Világ bámulatát kihívó hős tetteket váltott ki a nem kitüntetésért harcoló, de hazáját védő — félt magyar lélek. A „magyar” gyűjtőnév alá óhajtom sorolni mindazokat, akik különféle nyelven dalólván indultak esatába, de a kiket a közös édes hazának szeretete lelkesített. A nemzeti életünket elborítással fenyegető áramlatot nemcsak megállította a Kárpátokban, hanem messze nyomta

határainkon túl. S nemcsak tűzhelyét kellett megvédenie a megszorodott ellenséggel szemben, hanem életét, jövőjét biztosítani becsületben. S megmutatták, hogy élni akaró nemzet vagyunk. Mert ez élet-halál harcban áldozatkészséggel részt kért az egész nemzet apraja, nagyja — önkéntes áldozathozatalaival, a találékony szeretet minden nemével, tényével, s a buzgó vallásos, imádságos lélek bizó hitével, nagy lelkierejével. Nemcsak a hadvezetőségnek sokszor könnyelműen gáncsolt jóakarata, hanem a haza hő fiaí s leányainak áldozatos munkája s önmegtadása volt az éiert sikerek titka az isteni Gondviselés jóságos gyámolítása mellett. Tapasztaltam ezt kivált mostani bérma-útam alatt, melyet Istennek hála e nehéz időkben is és épen külhadterületen az aggodó lelkek vigaszára és sok örömmre elvégezhettem. Láttam mindenütt, mily boldogító a vallás vigasza s mily nagy erőssége a lelkeknek az erkölcsi törvények szeretete, megtartása. De a bölcs Isten intézkedését láttam abban is, hogy midőn a falusi fiatalság otthonába jött

vissza, akkor javukra szólította őket Isten haza; hogy amidőn asszonyok és gyermekek egész odaadással pótolták a férfi munkás erőt, akkor a nemesen végzett munkájuk nyomán betakarított termés bősége őket is az állandó munka szeretetére s az áldott anyaföld megbecsülésére serkentette.

S mindezekért hálatelt szívvel mondtunk köszönetet Nagyasszonyunk kegyelemképe előtt a jóságos Istennek.

Volt tehát sok hazafiúi örömben részünk! De szívünk sok fájó sebet is rejteget. . . S ha részben el nem titkolhatom most ezeket s feltárom aggodalmamat s kérésemet, *nemzetemért* teszem ezt; nehogy az óhajtott, az isteni irgalomtól oly régóta esdett béke azt készületlenül találja a szép jövőnek biztosítására!

Nem a hazafiúi kötelesség teljesítése alúl önző módon kibújók nagy száma fáj nekünk; nem az szomorít el, hogy sokaknak kísértette meg a sátán szívüket, hogy *Ananiás és Zatiraként csalárdul cselekedjenek*” (Ap .Csel. 5. 3.); még az sem fölt el keserűséggel, hogy a

Régi gyászmisék.

Irta dr. Drinkwelder Ottó, papnevelő-intézeti ének és zenetanár.

II.

Gyászmiséknél először a ferencesek kezdtek sequentiát énekelni. A XIII. századból származó ferences misekönyvekben már találkozunk ennek nyomával. A Missale Romanum-ban csak 1473-tól kezdve fordulnak elő sequentiák, legelőször egy velencei kiadásban, majd 1481, 1482, 1493-iki kiadásokban. Eddig az olaszok kevés figyelemre méltatták a sequentia-költészetet. Sok tekintetben ellentétben állva más vidékek liturgikus szokásaival és nem ismervén pontosan a sequentia gyakorlatának körülményeit, épen olyan misébe vették fel, amelyek a sequentiákat használó körök véleménye szerint nem is jöhettek tekintetbe.

Hogy a gyakran visszatérő gyászmi-sékbe változatosságot hozzanak, ahhoz az eszközhöz folyamodtak, hogy felcse-

rélték a különböző misék énekesrészét. Itt csak egy példát emlíünk, azt a pozsonyi misekönyvet, amelyet egy bizonyos „Henricus, dictus Stephanus de Westfalia, plebanus in Schukaria” irt 1377-ben a pozsonyi társaskáptalan kustosának megbízásából. Ezt az értékes liturgikus kéziratot a gyulafehérvári Battyanaeum őrzi, 232 lap a terjedelme, betűi szépek, maga az egész mű jókarban van. Gyászmisé-
kel kezdődik. A leckéket és orációkat jelenleg figyelmen kívül hagyjuk, csak az u. n. énekes részeket tárgyaljuk. Az első mise Introitus a most is használatos „Requiem aeternam”, a Graduálé-ja és a Tractusa azonban eltérnek a maiaktól. A Graduálé: „Si ambulém in medio umbrae mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es Domine. V. Virga tua et baculus tuus, ipsa me consolata sunt.” A Tractus: „Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum . . .” Ez utóbbi a nagyszombati keresztúti szentelési szertartásból van véve és a tisztítófűzben szenvedő lelkeknek az

Isten látása utáni mélységes vágyakozását fejezi ki. Az Offertorium egy gyönyörű imádság: „O pie Deus, qui primum hominem ad aeternam gloriam revocasti, pastor bone, qui ovem perditam pio lumero ad ovile reportasti, juste iudex, dum veneris iudicare, libera de morte animas eorum, quos redemisti. Ne tradas bestiis animas confitentis Tibi ne derelinquas eas in finem. V. Domine Jesu Christe, iudex mortuorum, una spes mortalium, qui moriens morientium condoluisti interitu, ne intres in iudicium cum fidelibus tuis, ne damnemur cum impiis in adventu tui districti iudicis. Ne tradas . . . in finem.” Ennek a gyászmisének Communiója a következőképen hangzik: „Tuam Deus deprecimus pietatem, ut eis tribuere digneris lucidas et quietas mansiones, pro quorum memoria corpus Christi sumitur, dona eis Domine requiem sempiternam et lux perpetua luceat eis, pro quorum memoria sanguis Christi sumitur, dona eis requiem sempiternam.”

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebbi egyházi szerek ruhák, zászlók, stb. gyára — Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

lelkismeret és törvény által meg nem engedett úton-módon oly sokan tisztelgetelen és jelentékeny vagyongyarapodáshoz juthattak; de hazafiai aggodalommal tölt el annak — amár statisztikailag is kimutatott — ténynek fájó tudata, szemlélete, hogy miként lehetnek az egyébként hősök képtelenné a harcban a kitartásra s miként lehet egy országnak jövő nemzedékét tönkretenni, ha az önmegtartóztatás helyébe az erkölcselenséget bocsátjuk szabadjárta. Ha egy nemrégiben a fronton küzdő és kitüntetésben részesült apa csak azt a kegyet kérte a főhercegtől, hogy szintén harcos fiát vele egy századhoz osztanák be, mert — így szól: mégis jobban tudnék vigyázni fiamra". . . . minő dicsősége, büszkesége s egyben aggodalma van kifejezve e szavakban a szülői szívnek, mely bölcs, tiszta Isten-féltő fiát óhajta hátrahagyni hazájának.

Ha a hősiességet, a harci dicsőséget illetőleg még ellenségeink is elismerőleg nyilatkoznak, mert a mostani világháborúban tette nemzetünk tényeivel bámulta azt a magyar őserőt, melyet eddig nem láttak meg; ha az áldozatkészség terén oly nagy erkölcsi és anyagi meg erősödésről tettünk bizonyoságot, melyhez hasonlót eddigi gazdag történelmünk nem mutathat fel: akkor mindent kövessünk el, hogy *erkölcsiség* tekinte-

tében se álljon nemzetünk mögötte ez erényeknek; s ősi erényeink mellett ne láthassák emberi gyöngéinket.

Ép ezért m. t. Státusgyűlés! hassunk mindannyian oda, hogy egész társadalmunk a hadvezetőséggel s a hatalmon levő irányítókkal szemben kiméletes legyen véleménye megalkotásában s kijelentéseiben.

Hassunk oda, hogy *hadseregünket*, mely most is értünk szenved, vérzik, hatványozottabb szeretetünk kísérje, önmegtágadó áldozatkészségünk gyamolítsa.

Egyben pedig ne engedjük a köztudatba átvinni azt, hogy *tisztelgetelen* vagyonszaporítással, a szegények fosztogatásával is lehet és szabad — kemény megtorlás nélkül — a hazát szolgálni.

Ne engedjük, hogy köztudatba átmehessen az, hogy *a katonaságot nem kötelezik erkölcsi törvények*; s ennek következtében a hitvesek és édes anyák átkozhassák azt az intézményt, mely szabadoosságával megrontotta gyermekeiket s tönkre pusztította az átörökléssel a jövő nemzedékét. Mert a megrontott vérnek is van szava, mely égbe kiált bosszúért Istenhez — mint egykor Ábel vére. S ennek ellensúlyozására kérjünk, kiáltunk, hogy e mutatkozó baj egész vonalon intézményesen gyógyíttassék; ifjúságunk ebben a szellemben nevel-

tessek, nemzetünk tiszta erkölcsének erejében fentartassék!

Ha már oly sok vér s annyi könyarán biztosítottunk látjuk hazánk fennmaradását; ha a nemzet egésze feltalálta Istenét s az ima szava édes előtte; ha alázatos lelkiület, önzéstől ment felebaráti szeretet és hazafias áldozatkészség irányítja minden cselekedetünket: a legnagyobb kötelességről az elernyedést meggátló tiszta vérnek mint nemzetünk jövőjének biztosításáról nem szabad megelégednünk. Mert csak akaraterős egészséges vérű, munkabíró egyénekből álló nemzetnek van jövője. A széthúzás átkát a közös veszedelem immár elhárította tőlünk. Adja Isten, hogy a nehéz küzdelmekben egymásra talált testvérek ezután is szeressék, támogassák, erősítsék egymást. Így megújult fényben tündököl majd Szent István koronája!

Midőn a jövő lelkeért is aggodó főpásztori szívem s hazám boldog fennmaradásáért imádkozó hazafiai lelkem egész melegével köszöntöm a kötelességteljesítésre ez évben is összegyűlt munkatársaimat; nemcsak a szokáshoz híven, de szívünk igaz érzelmétől vezetve kérem a m. t. Státusgyűlést: egyesüljön velem, hogy XV. Benedek kiváló nagy pápánknak, aki e világtörténelmi napokon oly sok szeretettel és eredmennyel küzd az igaz béke áldásainak

A második mise felírata: „Communis.” A kézirat 235. lapján kezdődik ezzel az Introitussal: „Si enim credimus, quod Jesus mortuus est et resurrexit, ita et Deus eos, qui dormierunt per Jesum adducet cum eo.” Utána mint psalmus: „Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur.” Graduale gyanánt: „Requiem . . . eis”, ennek s palmusa: „Qui Lazarum resuscitasti de monumento foetidum, tu eis Domine dona requiem sempiternam.” A Tractus nem egyéb mint a De profundis zsolnár négy első verse. A Offertorium azonos a maival, azzal a különbséggel, hogy „libera eos de poenis” helyett „libera eos de manu inferni” olvasható. Ez a középkorban széles rétegekben elterjedt olvasási mód volt. Az első versiculus után („Horatius . . . ad vitam”) „Requiem . . . eis” következik, majd egy második vers: „Redemptor animarum omnium Christianorum mitte Archangelum sanctum Michaelum ut ille dignetur eas eripere de regionibus tenebrarum et perducet eas in sinum Abrahae

in lucem sempiternam, quam olim promissisti semini eius.” A Communionnak három különböző szövege van.

I. „Lux aeterna luceat eis, Domine, cum Sanctis tuis in aeternum, quia pius es. Requiem . . . eis. Cum Sanctis tuis . . . pius es.”

II. „Amen dico vobis, veniet hora, quando mortui audient vocem filii Dei et resurgent hi, qui in monumentis sunt. Requiem . . . eis. Quando mortui . . . monumentis sunt.”

III. „Animas, de corpore quas assumpsisti Domine, fac eas gaudere cum Sanctis tuis in Gloria. Requiem eis. Fac eas . . . in gloria.”

Az új Missale elkészítésénél mértékadó körökben bizonyára érezni fogják annak szükségét, hogy halottak napján 3 szentmisének azonos részeit megváltoztassák. Ennek keresztülvitele annál könnyebb lesz, mert a régi kéziratokban hőséges anyagra fognak bukkani. A fent említett értékes liturgikus emlék nem áll egyedül. Van a Battyanum tulajdonában

egy XIII. század végéről származó mise-könyv, amely 36 gregoriánus misét tartalmaz, köztük „Si enim credimus” kezdetű misét. Ez a könyv Stajersországból készült, a Judenburg melletti Sz. Marton kolostorban. Eddig hazájában még ismeretlen, pedig különös historiai értékkel ruházta fel az a Necrologium, amely a kolostorban meghaltaknak, illetve megölteknek „occisus” rövid történetét írja le. A 36 misét különféle votiv-misékből válogatták össze. A sorrendet Advent első vasárnapjára rendelt mise kezdi meg. A kilencedik mise a Szentháromságot dicsőíti és ezzel befejeződik a „de tempore”-rész. Az utolsó 10 mise gyászmise, melyek után következnek a miseformulák. Látható módon iparkodtak változatosságot vinni az egyes misékbe. Az utolsó részben pl. a „Requiem” és „Si enim” a következőképen váltakoznak: a 20. misében (a pápáért) „Si enim” 21: (a püspökért) „Requiem” 22: (az apátokért) „Si enim.” 23. (az egyházi rendért) „Si enim”. 24. (a királyokért) „Requiem” 25. (a laikusokért)

A plebániáknak és lelkési hivataloknak szükséges összes

Egyházi nyomtatványok

Cimnyomással ellátott hivatalos levélborítékok
(100 darab I kor. 20 fillértől.)



Devocionális cikkek (rózsafüzérek, füzetek szentképek stb.) !!! Jutányos árban !!!

A Szent István Társulat összes kiadványait állandóan raktáron tartjuk és ugyanazon árban árusítjuk mint a kiadó cég. Irodai szükségletre mindenemű papírok és írószerek általunk beszerezhető.

kaphatók; a Püsp. Lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

megvalósításáért —, és szeretett ősz királyunk Ő Felségének, mint hűséges engedelmes alattvalók fölönt személynök iránti tántoríthatatlan hűségünket, ragaszkodásunkat hódolattal kifejezhessük.

A Státusgyűlést az Őr Jézus szent nevében megnyitom. (Szünni nem akaró taps és helyeslés.)

Az erdélyi r. k. Státusgyűlést

November 18-ára hívta egybe Kolozsvárra Erdély püspöke. Másodízben gyűlünk már egybe a még mindig dúló világháború közepette, hogy hálát adjunk egyrészt az isteni Gondviselésnek, aki megkímélte súlyosabb megpróbáltatásoktól intézményeinket, hogy kellő irányítást nyerve, felemelő bizalommal induljunk a hő munkát nyújtó még szebb jövőbe. Mert lesz teendőnk bőven — alapozni, építeni a jövő századok számára Isten nevében.

Az Ő segítségét esdettük le az Akadémiai templomban egyházmegyénk Nagy Apostola által 9 órakor bemutatott szentmise alkalmával munkálkodásunkra. S ez megnyugtatóan hatott lelkünkre; bizalmat, erőt kölcsönözött kötelességeink sikeres keresztülvitetésére: Istennel, Isten dicsőségére.

S megkezdődött a róm. kath. főgimnázium dísztermébe vonult szeretetben egyesülő egyházi és világi notabilitások kemény munkája: az Igazgató-tanács évi működésének elbírálása. Már a megjelenetek száma is mutatta, mily fájón kell nélkülözniük sokak távolmaradását, kiket a nehéz idők állásuknál fogva kötve tartanak. De a gyűlés kezdetét jelző 10 óra arra hívta fel báró Szentkereszty Zsigmond alelnök Ő Excellenciáját, hogy a Státus kebeléből kiküldje Mikó Bálint Ő-

Excellenciája vezetése alatti ötös bizottságot a kegyelmes gróf Püspök elnök úr meghívására.

A közgyűlési teremben megjelenő fő papot meleg tüntetéssel fogadták. A kijelentésekben gazdag s aranyigazságokat tartalmazó nagyszabású megragadó elnöki megnyitóját meg-megújuló zajos helyesléssel, éljenzéssel kísérték. Pápa Ő Szentiségéhez és Királyunk Őfelségéhez küldendő hódoló sürgönyöket lelkesült tapsal tették magukévá.

S midőn az elnök Főpásztor Ő Excellenciája a gyűlést megnyitottan jelentette ki: s jegyzőkönyv hitelesítőit is kijelölte, s az igazoló bizottságot is jelentése megtevésére kérve a megjelent bejelentett tagokat a közgyűlés tudomásul vette; megkezdődött a finom körültekintéssel megszerkesztett és XXXV pont alá foglalt igazgatótanácsi „Évi jelentés” tárgyalása — kapcsolatban a tizenötös bizottság, a tanügyi bizottság s a számvizsgáló bizottság javaslataival.

Sima mederben haladt a munka. Mert a Státusgyűlés örömmel tapasztalta, hogy a vagyoni megerősödés talaján öntudatos, előrelátó tervszerűséggel halad előre a Státus nagytekintélyű, önfeláldozóan munkáló szerve, a bizalom letéteményese: az Igazgatótanács. Örömmel, jóváhagyóan vette tudásul minden intézkedését a közgyűlés. Azért a humánus gondoskodásért pedig, hogy a Státus alkalmazottait drágasági pótlékkal is ellátni képesnek jelentette ki magát, sőt visszamenőleg 1915 év első napjától számítólóg — nemcsak örömmel tette magáévá, de köszönetet is szavazott.

Ilyen keretek között tárgyalta le az „évi jelentés” minden pontozatát; s fogadta el az alapok „zárszámadását” és „költségvetését”.

Majd a hódoló sürgönyökre érkezett magas válaszokat vette örömmel tudásul. S a választásokat megéjtve — a jól végzett munka örömevel, főpásztori áldással erősítve, fejeződött be az évi közgyűlés.

Karácsony a harctéren.

A mi vitéz magyar véreink a szeretetnek nagy ünnepét valahol messze, a lövészárók barátságatlan zugában fogják megülni. Nem lesz meleg szobájuk, nem lesz karácsonyfájuk! Nem esendül meg ajkukon — „Mennyből az angyal, lejött hozzátok” — mert az ágyuk bömbölése, a puskák vad sivitása elméitja, törökura forrasztja az öröme hangját. Ott a csatatereken kell eltölteniök a legszebb, a legkedvesebb ünnepet; a világ Megváltójának üdvösséges születése napját.

Mennyi sóhaj, mennyi vágy fog hazaszállni azon estén! A nehéz harcokban megkeményedett férfiszívukbe belopódzik valami fájó visszaemlékezés: az otthonra, a családra, a jóbarátokra, akikért oly kézséggel, oly szent lelkesedéssel teszik kockára életüket. És ha ekkor érezni fogják, hogy velük van a gondotunk és vágyunk, hogy átöleli őket a szeretetünk, akkor nagyobb lesz a bátorságuk, akkor szentebb a lelkesedésük és mélyebb lesz az Isten akaratában való megnyugvásuk. Mert a szeretet megnyilvánulása csodákat művel; könnyeket fakaszt és könnyeket szárít, fájó sebeket enyhít, vigasztal, lelkesít, bátorít és erősít.

Nekünk csak úgy lehet ünnepünk a karácsony, ha ünneppé avatjuk a harcolóknak is. Ünneppé avatjuk ajándékaink elküldésével. Hadd tudják meg, hogy éjjel-nappal virraszt fölöttük inádságunk, hadd lássák, hogy szívünk telve van irántuk szeretettel, tevékeny, tettekben megnyilvánuló szeretettel. Adjunk tehát karácsonyi ajándékot katonáinknak, mindnyájan, szegény és gazdag egyaránt, az is, akinek hőse ott küzd a soron, az is, akinek nincs ott senkije, hálaból, hogy nincs ott a hozzátartozója. De az idén mondjunk le a magán ajándékozásról, helyette juttassunk pár fillért a Hadsegélyző Hivatalnak (Budapest, Országház) amely magára vállalta a katonák karácsonyi megajándékozását. A posta nem képes elszállítani a nagymennyiségű csomagot. Kevés ahhoz a munkaerő, a Hadsegélyző Hivatal azonban a Vörös Kereszttel karöltve meg tudja felelni feladatának és elviszi a lövészárókba a küzdőkért aggodó, a küzdőkért mindenről lemondó magyar nemzet karácsonyi ajándékokat. Cs.

Korona gyűlés Marosvásárhelyt.

A maroskerületi papság november 8-án tartotta őszi korona gyűlését, melyen a kerületi papság csaknem teljes számban vett részt. A gyűlést megelőző Szent misén és Veni Sanctén a papok és hívek közül sokan gyóntak. Az utóbbiak áldoztak is. Az elnöki megnyitót Karácson Márton pápai prelátus, apát-főesperes úr tartotta, az általa megszokott tartalmas beszéddel. Élénk színekkel festette a háború borzalmait. Feltárta az erkölcsi romlásokat, melyeket a háború előidéz. Jelezte a papság teendőit, melyek mint apostoli buzgalom és sze-

„Si enim” 26. (a szüzekért) „Requiem” 27. (özvegyekért) „Requiem” 28. (az árvákért) „Requiem”, 29. (az összes meghalt hívőkért) „Si enim”.

A gyászmisék énekrészeinek melódiai is fennmaradtak számunkra számos kéziratokban. Hogy ezeket a melódiákat sokáig énekeltek, bizonyítja két aránylag nem régi, erdélyi kézirat, melyek hasonlóképpen a Battyaneumban őriztetnek.

Van egy Gradualénk a XV. század közepéről, amely Erdélyen Szentdomonkoson íródott. Ebből még a XVII., sőt nagyon valószínű, hogy még a XVIII. század közepén is énekeltek. Azokból a jegyzetektől lehet ezt következtetni, amelyek a lapszélteken olvashatók: „Dum fui pulsator in Szentdomonkos in anno Domini 1622 . . . anno 1569.” „Anno Domini 1670 hic in Sz. Domokos . . . Dum fui pulsator in Szent Damonkos varias miserias passus sum in anno 1667.” „Anno Domini 1671 die 22. Februarii mortuus est generosus Dominus Gabriel Domon-

kos . . . Propter Stephanum Gurzo occisus est armis.” Petro Bálint de Szent Domonkos Rector scholae Szent Domonkos 1671.” Ebben a Gradualében, amelynek egyik használója a „Victimae paschali laude” sequentiá mellé leírta „Anno Domini 1672. 29. Martii Húsvéti próza és igen szép is.” 122. laptól kezdve igen sok, teljesen különböző gyászmisékre készített énekrészeket találhatunk, gót hangjegyekkel ellátva. Valószínűleg a csikmegeyi Ujfalu a születési helye annak a kéziratnak, amelynek inkább csak töredékei vannak meg. Keletkezése idejét pontosan nem tudjuk, csak annyit következtethetünk, hogy a XVII. század vége, vagy a XVIII. elején, mert a XVIII. században még használatban volt Ujfalu. „Istud Graduale est Ecclesiae Ujaluensis 1706. 3. Junii”. „Ego Joanes . . . veni in Ujalu anno 1672.”

Dicsőségesen uralkodó Pápánk által engedélyezett három gyászmisé énekrészeinek megváltoztatása nem ütközik különös nehézségekbe. Csak napfényre kell hozni a könyvtárak eddig ismeretlen kincseit.

*Felhasználom itt az alkalmat, hogy hálás köszönetet mondjak dr. Szentiványi Róbertnek, a Battyaneum kiváló igazgatójának azért az állandó jóindulatért és előzékenyséért, amellyel engem kitüntetett kutatásain alkalmával.

retetű férfiakat kívánják Sion omlaira. Hálás szóval jelezte, hogy papjait eddig is derék, jóra való embereknek ismerte, de jövőre a legkisebbnek is nagy hősnök kell lennie, hogy a várakozó nagy feladatot megoldhassa. A papság a felkes megnyitáért az elnök urat sokáig éltette.

A gyűlés tárgyai közül az iskola ügye váltott ki hosszabb eszmecsereket. Örvedetes jelenség, hogy a gyűlésen résztvett önálló lelkészek közül 7 plebános foglalkozik tanítással.

A hadi árvaügy tárgyalása alkalmával egyik plebános felhozta, hogy az áll. gyermek menházak igazgatói nincsenek tekintettel a gyámoltott gyermekek vallására. Van olyan filiális hitközség, melyben alig van 2 kath. hívő és mégis száznál több kath. menházi gyermek van elhelyezve, akik a helyi távolság miatt megfelelő vallásos oktatásban nem részesülnek. Viszont kath. községben helyeznek el más felekezetű gyermekeket. Ez feltétlenül vallásközönyösségre vezet. Ezen állapot tűrhetetlen és orvoslást kíván.

A könyves szekrények beállítása, vagy a jó könyveknek gyermekek által való elárúsítása elhatározottat. Dr. Szalai Mátyás tagtárs felhozta, hogy a baptista, adventista, nazarénus stb. vallási tévely főleg a tudatlan néposztálynál nagy áldozatot követel. Sokan hagyják el a kath. vallást, mert a Szentírás egyes kikapott szövegeivel ezen tévelyek apostolai a népet tévútra vezetik. Indítványozza, hogy a Szentírást ismertessük nagyobb mérvben hűveinkkel. A gyűlés az indítványt hálásan fogadja és sürgeti, hogy a templomi hitelemzések kapcsán a Szentírás vitás helyei bővebben ismertessenek. Mivel azonban a hitünknek a Szentírás nem kizárólagos és egyedüli forrása, a tuzás itt is kerülendő.

Mivel a háborús állapotok miatt a hitközségeknek a hívek kezén lévő tőkék veszélyeztetve vannak: a tőkék biztosítása minden törvényes eszközzel keresszül viendő és államadósági kölesön szerzendő be minden nélkülözhető összegben. P. T.

Egyházi építkezések a vallásalapból.

(A status ez évi jelentéséből.)

Az erdélyi róm. kath. vallásalapból egyházi építkezésekre ezen évben a következő összegek adtak ki:

1. A bonchidai templom építésére VII. részletül 10.000 K. 2. Az erzsébetvárosi latin szertartású templom vételárának törlesztésére 3000 K. 3. A nagyszebeni paplakás helyreállítására V. részletül 4000 K. 4. A kerelőszentpáli új paplakás megvásárlására II. részletül 10.000 K. 5.

A kolozsvári akadémiai templom restaurációs költségeire IV. részletül 10.000 K. 6. A madéfalvi templom építésére III. és utolsó részletül 20.000 K. 7. A hosszúaszói új templom felépítésére II. és utolsó részletül 8.679 K. 45 i. 8. A csernakereszturi főkegyház építkezéseire II. és utolsó részletül 8000 K. 9. A hatolykai új templom építésére VII. részletül 3000 K. 10. A csernátialusi templom építésére V. részletül 5000 K. 11. A magyarszarvas-kendi új paplakás megvásárlására II. részletül 4000 K. 12. A dobrai paplakás kijavítására 320 K. 13. A katonai paplakás helyreállítására 2000 K. 14. A hosszúaszói plebániához tartozó gazdasági épületekre 3000 korona.

Mult évi jelentésünkben említettünk, hogy a vallásalap 1914. évi jövedelméből az előre nem látható, évközi halaszthatatlan rendkívüli szükségekre 18.956 K.09 fillért irányoztunk elő fedezetül. Ezen összegből a mult évi Jelentésben felsorolt segélyeken kívül év végével még a következő összegeket szavaztuk meg:

A mezőszomszói lakás kijavítására 1500 K. A szentdemeteri templomtorony fedelének újraképzésére 2000 K. A csik-szentléleki paplakás és gazdasági épületek jókarbáhozására 2400 K. A bálványos-váraljai templom és paplak építési pótmunkálatainak költségeire 800 K. A holczmányi paplakás új ablakaira 490 K.

A vk. miniszter úr július havi felterjesztésünkre az 1915—16 évi költségvetési törvényben az erdélyi róm. kath. Státus egyházainak támogatására engedélyezett 200.000 koronás államssegélyt kiutalta és így az egyházi építkezések az 1916-ik évben újra megkezdhetők. Ezzel elértük azt, hogy a jövő évtől kezdődőleg az építési segélyeket többé nem az alkotandó államköltségvetési törvényektől várt segélyek, hanem az alapítványi főpénztárban meglévő kész fedezetek terhére szavazhatjuk meg a decemberi üléseken.

Haretéri adomák.

Irta: Bálint Zoltán.

I.

Fáradtan, szomorú képpel vezet a huszár a lovat. Sebet kapott s nem bírván a lován ülni, leszállott s lassan ballag a Si-anki tetőn. Nem fogja a nóta, nincs virág esákojában, nem kacsint az útszélen álló rúthén lányokra, mint pár héttel előbb tette, nem szól senkihez, csak megy szótlánul a sáros úton:

— Hová vezeted azt a lovat huszár — kérdi a szembejövő százados, ki épen a frontra indult. — Megyek a spítáiba — aláson jelentem, hát megsebesültél? Meg én a kutya muszka csillagát, belelőtt a bal vállamba. Hol te? kérdé a százados. Itt nem messze csak, Oroszországba akartam nyargalni s hej ha nem sebesülök meg, most Moszkvában volnék.

A százados elmosolyogta magát s azzal tovább ment, a huszár is haladt a feldspítál felé.

II.

A klarinett.

A 22-ik honv. gyalogezrednek egy zászlóaljja vonult fel az uszoki hágon, szép

tiszta februáriusi időben. A talp alatt csak úgy ropogott a frissen hullott hó s a honvédek bajuszán ott csillogott a zuzmára. A honvédek kipirult arccal mentek fel a kanyargos úton; többen duduráltak jó marosmenti nótákat. Az egyik században haladt a cigány is, klarinettje háti zsákjához volt kötve s szótlánul ballagott bajtársai között.

— Hát Vencel, gyújtás rá egy ropogásra, hadd menjünk vidáman a muszkák elé s ne busulj pajtás! — szól az egyik honvéd. Nincs kedvem, móta megláttam e nagy hegyeket, nem fog a klanétázás, bár else hoztam volna ezt a szerszámot — szól savanyú hangon a cigány!

— Hát akkor miért hoztad el a klanétádót komám? szól az egyik honvéd közbe.

— A bánat verje le, azt gondoltam itt is úgy van mint otthon, hogy keresek egy kis pénzt a purdékknak, de látom a tiszt uraknak sem kell a muzsikaszó, mert a muszka különben fújja. Azzal a klarinettjét oda adja az egyik ismerős trénkatonának. — Nesze komám, tanulj meg rajta s fujjad helyettem s gondolj rám mindig ha ezt a klanétát látod.

III.

A köszönés.

Paranesba adták ki egyik törzsparancsnokságnál, hogy nemcsak a katonák tartoznak felebbvalóknak tisztelegni, hanem a polgári ruhába öltözött, de katonasapkát viselt kocsisoknak is. A kocsisok rendszeren idősebb emberek, kik frontszólgálatra koruknál fogva nem alkalmasak.

Egy öreg kocsis, tiszamenti bácsi — megy menáziért. Kopott sapka van a fején s útközben találkozik az őrnagyhadbíróval. Me glátja az öreg 57 éves kocsis a tisztet, látszott rajta, hogy gondolkodik, miképen is köszönjön. Tisztelegjen? Hisz katona se volt, de nem is tud.

Az öreg Turóci Pista bácsi nem veszi el lélekjelenlétét, megemeli sapkáját, s nagy alázatosan kezd: — Jónapot adjon az Isten! Az őrnagy szigorú ember lévén, megszólítja: Hallja, ha maga katona, lát tisztelegjen s ne így köszönjön, mert így nem szabad. Az öreg kocsis megfordul s oda szól: Már jól van ez így is, csak vésésemre nem fúgurázom — s azzal tovább ment. Az őrnagy végig nézett rajta s mit volt mit tenni, tovább sétált.

IV.

A korondi székely meg az önkéntes.

Elérkezett az ebéd ideje. A katonák kettős sorban állanak már a párolgó tábori üst körül, melyből izletes gulyásszaga esiklandozza az embernek az orrát.

A felügyeletet egy önkéntes végzi, ki nem igen vett részt csaták zajában, ropogó puskák tüzeiben, hurrá és rajta kiáltásokban. Szerették tréfás módoráért, no meg azért is, mert sok jó bort hozott a Hernád vidékéről a szegény katonáknak.

Az ebédet váró bakák között volt egy öreg népfölkelő 42 éves, kórondi székely, ki nem egyszer nézett szembe a muszkával Rohatynnál, Delatynnál, meg a lombkaszorús, bérces kárpátokban, de most gyöngesége miatt könnyebb szolgálatra osztották be, még pedig lovásznak. Néhanéha jó kedvű volt az öreg Pali bácsi, de ezt akkor lehetett észrevenni, mikor sötét-

barna arca mosolyra nyílt. A menázi osztrácnál éppen utóljára hagyták s mikor előállott vásott sajkájával, az önkéntes úr viccelődött vele: — Pali bácsinak keveset kell adni, mert csak itt lézeng hátul, nem érdemli meg — mondá az önkéntes: közben hunyorított egyet a körülállóknak. Palibácsi nem vette tréfára a dolgot, haragosan ránéz az önkéntesre. — Enyje, a cérnakáplár csillagát, mi töltünk így a muszkának, hogy „pú” (mutatja kezével) s fekdütnék esőben, hóban az árokban, de maga úri lelköm nem s könnyű itt lár-mázni a kásás fazék körül, haja-é? Hadd lám mönnjön ki oda né (a frontra mutat), akkor látnám, ki a legény a csárdában, nem pedig viczkánózní itt, mint a korondi patakban a pöttyös hal.

Az önkéntes mosolygott s az öreg Pali bácsinak dupla porciót adott.

V.

A hadnagyúr szívarja.

Sebesülten jött a huszár a hajásdi úton. Utjában találkozott egy hadnaggal. Mi a bajod huszár? kérdi a hadnagy. — Megsebesültem s borzasztóan röstölöm a dolgot, pedig még muszkát se láték. Bár leg-alább egyet láttam volna, de meg a gyu-bu gyátave volna az ebadtát.

— No van részedre egy jó szívar a zsebbe. — Épen jó lesz, alásan köszö-nöm. Erre a hadnagy elévesz egy britanikát, zsebkésével szép lassan lemetszi a szívar egyik végét s épen szájába veszi, hogy körülmedvesítse, hogy a dohányle-velek megragadjanak. A huszár nem győzte már várni, elkapja a szívar s haptákba vágja magát: Alásan jelentem, azt én is megtudom nyá lazni, mert az az enyém, ha egyszer nekem tetszett igérni. A hadnagy még 2 szívar adott a huszár-nak, ki vígan ballagott a spítál felé.

Kis áldozatok — nagy áldozatok.

A háború a haza minden egyes tagjától áldozatot követel. Egyiktől nagyobb, a másiktól kisebbet. Egyiktől az életnek és boldogságnak, másiktól a vagyonnak, a megszokott kényelemnek vagy az apró élvezeteknek feláldozását követeli, mert csak áldozatok árán vívhatjuk ki azt a di-csőséges győzelmet, amely után hatalmas, erőteljes, új korszak nyílik meg a magyar-ság számára.

Mindnyáján, akik távol vagyunk a fegyver zajától, nem hozhatunk nagy áldozatot, mert nincs hozzá képességünk, de pár fillért mindegyikünk helyezhet a haza oltárára, csak meg kell találni a módját.

Mindegyikünknek van valamelyes ked-ves foglalkozása és élvezete, amelyre szívesen áldozunk időt és pénzt. Hagyjuk el ezeket egyszer-mászor és az időt fordítsuk a lelki szegények és betegek vi-gasztalására, a pénzt pedig a háború nagy-nagy kiadásának fedezésére. Ez is élvezet, az emberi szívnek tiszta öröme, amely a jótett nyomán fakad. Nem rende-zünk ünnepélyes vendégségeket, amely csak úgy nyeli a drága pénzt. Ehelyett a háborúnyomorultjainak egy-két koronát,

Isten, és ember előtt dicséretes dolgot cselekedvén. Megfelelő lesz a mult évi vagy talán régebbi télikabát és kalap is. Gyermekinkben nem ápoljuk a hiúságot új ruhákkal, hanem inkább lemondásra és takarékosagra tanítsuk őket — a hazáért. Megvonunk magunktól minden haszontalan és nem föltétlenül szükséges kiadást, hogy annál többet juttathassunk a hadvi-selés céljaira, a sebesülteknek, özvegyek-nek és árváknak.

A második mód a gyűjtés. A hadse-gélyző hivatal a napokban felhívást bo-csájtott közé, amelyben kéri a közönséget, hogy gyűjtse össze a háztartásban hasz-nálaton kívül levő vászon és posztó darabokat, gummi és kaucsuk töredékeket, amelyek mind feldolgozhatók. Ezenkívül ismételt hangsúlyozza a rézgyűjtés fon-tosságát. Nincsen olyan kis darab rongy vagy réz, amelyet fel ne lehetne használni. Számunkra teljesen értéktelen, de egybe-gyűjtve vagyon. A összegyűjtés alig kerül fáradságba, különösen, ha meggondoljuk, mennyit kell szenvednie a mi hős testvé-reinknek.

Kis áldozatból lesz a nagy, senkise szégyelje a kicsit, hanem hozza meg jó-szívvvel és örömmel abban a tudatban, hogy ezzel elősegíti fegyverünk diadalát és az áldásos béke hajnalhasadását.

Cs.

H I R E K.

— **Személyi hír.** Püspök urunk hétfőn, e hó 15-én Kolozsvárra utazott a 18-án le-fojlyt státusi közgyűlés vezetésére.

— **Mikor lesz vége a háborúnak?** Erre a somogyi magyar az ő száraz egykedvű józanságával így felel: „Kezdeté volt, hát végének is köll majd lenni”.

— **Szent Imre ünnepség.** A csíkszeredai róm. kath. főgimnázium tanártestülete és ifjúsága Sz. Imre hercegnek, az ifjúság védőszentjének emlékezetére i. hó 14-én az intézet kápolnájában ünnepséget rende-zett. Szentmise és szentbeszéd után a vegyeskartól előadott Himmusz vezette be az ünnepséget. Az ünnepi beszédet Mánga Ferenc, tanár mondotta. Két szavalt és két énekzám egészítette ki a műsort, melyet nagyszámú közönség hallgatta végig.

— **Öszentsége XV Benedek pápához** az 1915. november 18-iki státusgyűlés alkalmából intézett üdvözlő sürgöny magyar fordítása:

Az erdélyi róm. kath. Státus közgyű-lését iskolai és gazdasági ügyeink tárgya-lása végett összehíván, Szentséged áldá-sát kérjük, hogy a jelen idők sokféle munkáját és aggodalmát a vallásosság növe-kedésére hűségesen és lelkesen elviseljük, hálát adunk a valódi atyai gondoskodás-sal kifejtett sokoldalú tevékenységéért, mellyel a hadviselők között a békeséget és szeretetet visszaállítani törekszik és erősen bíznunk abban, hogy az Isten szent-egyháza ezen forgatagból még tisztában és erőteljesebben fog kikerülni.

Majláth püspök, elnök.

— **Allerhöchste Kabinetkanzlei Wien Hofburg.** Az erdélyi róm. katolikus stá-tus egyházi és világi képviselőit évi fen-

des közgyűlésre összehíván, boldog vagyok Felségednek a közgyűlés egyhan-gú lelkesedéssel hozott azon határozatát tolnácsolni, hogy úgy fenkölt személyé-hez, mint az uralkodóházhoz tántoríthatat-lanul ragaszkodni kívánunk a Szent István országának fenmaradásáért és épségéért vívott nehéz küzdelmünkben minden áldo-zatra készen tovább is kitarunk és ren-dületlenül bíznunk abban, hogy Felséged bölcsességének sikerülni fog a mindnyá-junk által hön óhajtott tartós béke létre-jöttét sietetni.

Majláth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök, elnök.

— **Adományok.** A városunkban volt színtársulat igazgatója a Vereskereszt javára jótékony előadást tartott és az egyesület céljaira a tiszta jövedelem felét, 114 K.-t átadta.

Fekete Mihály járásbíró 20 K.-t adott át a Vereskereszt Egyletnek, mint gyűjtésének eredményét.

— **A Karitás újraképítésére** Korbuly Zoltán tábori plebános 30 koronát küldött. Deus retribuat.

— **A papnöveide aranykönyvéből.** Kiss Gusztáv tb. kanonok 1000 koronát adományozott. B. E. Szöcs János tb. főesperes végrendeletileg 1400 koronát hagyott az intézetnek.

A növendékek szent áldozással és az előjárók a szent mise felajánlásával igye-keznek leróni hálájukat az élő és meghalt jötevőkkel szemben.

— **A III. hadikölcsönre** a Gyulafehérvári Takarékpénztár részvénytársaságnál 3.342.000 koronát jegyeztek, mely összeg-ből a Székeskáptalanra egy millió, a keze-lésében lévő alapokra pedig 2 millió egy-százötvenezer korona esik.

— **Adományok.** Az egyházmegyei papi nyugdíjalap részére, „vivant sequentes” jelige alatt, egyházmegyénk egyik kitünő-sége, egy darab 100 koronás hadikölcsön-kötvényt küldött. — Köszönet a szíves adományért, s mi is hön óhajtuk: vivant sequentes!

— **Gazda Dénes** esperes, szóvátai ple-bános, a gyulafehérvári Irgalmas Nő-vegek Otthona javára 5 koronát, néhai Lukács Károly sírkövére szintén 5 kor. küldött, mindkét összeget köszönettel rendeltetési helyére juttattuk.

Szabó Lajos szeged-belvárosi segéd-lelkész, a karcsfalvi egyház részére, a templomhoz felvezető lépcsők elkészíté-sének alapjánál 1000 koronás alapítványt tett.

— **Hafálozás.** Mindszenti György topán-falvi róm. kath. lelkész Isten végtelen szeretetében megnyugodva jelenti, hogy Édes Anyja, a keresztény anyák példaké-pe, az alázatos türelmes és erős lelkű asz-szony Engeszter Hermin. Novotny Henrik kir. kat. főmérnök özvegye, 66 éves korában a hadoklók kegyelem sze-reivel megerősítve, hosszas szenvedés után Istenhez, akit nagyon szeretett, megtért. 1915. évi november hó 10-én d. u. fél 3 órakor. Temetése nov. 12-én d. u. 3 órakor a topánfalvai róm. kath. plebánia épületből a róm. kath. temetőbe fog meg-történni. Az engesztelő szent misék nov. 11., 12. és 13-án fognak bemutatatni.

Krisztus, akit hűséges lelke szeretett, adjon neki dicsőséget, testének szent nyugalmat!

Jölelkűség, irgalom és a keresztény megbocsátás voltak földi napjaiban érnei, ezek most elkísérték útjára: s mert a kegyelem életét élte, kegyelmet talált.

Keresztény testvérek! a ti elköltözött testvéreitek imáitokat kéri!

— **Az Irgalmas Nővérek** vezetése alatt álló polgári leányiskola nov. 19-én Erzsébet-ünnepélyt tartott váltóztatós műsorral.

— **Nagy sajnálattal** vettük a szomorú hírt az „Alkotmány”ból, hogy lapunk egyik főzsmunkatársa, fíradhatatlan bajtársa, Esztergár Gergely ny. áll. főgimn. tanár, erdélyi egyházmegyei örm. szert. áldozópap, életének 52-ik, áldozópapságának 29-ik évében hosszas szenvedés és a szentségek felvétele után nov. 10-én meghalt Szamsüjváron.

Különös, hogy semmiféle gyászjelentést nem küldöttek s paptársai egy sorral sem értesítettek. Nyugodjék békében és üzesse meg neki bőven az Úr, mit a Kath. sajtó terén dolgozott.

— **Lakosság és katonaság.** Egyes országok lakosságát és hadseregük állományát összehasonlítva, egy német statisztikus kiszámította (a háború előtt), hogy egy aktív katonára Franciaországban 60, Bulgáriában 71, Szerbiában 80, Németországban 86, Törökországban 101, Olaszországban 106, Angolországban 115, Oroszországban 118, Ausztria-Magyarországban 121, Belgiumban 134 polgári lakos esett.

— **A legendás Hindenburg.** A harcstírről jövő katonák, tehát „hiteles tanúk” szelvény-hosszában beszélnek, hogy Hindenburg tulajdonképpen nem más, mint Rudolf trónörökös. Ismeretlenül élve, a világháború kitörése alkalmával fegyvert fogott, hogy segítsen rajtunk és hű szövetségeseinkön. Szép, de különös megnyilvánulása ez annak a szeretetnek és ragaszkodásnak, amellyel volt trónörököse iránt viseltetik a magyar nép.

— **Népszínház Bácsón.** A Kolozsvár és vidéke, ker. néptitkárság nov. 14-én vasárnap Hindenburg vetítőképés előadást rendezett, amelynek jövedelméből 15 százalékot a katonák téli ruhájának beszerzésére fordítottak. Megelőzőleg a község lakossága 300 koronát gyűjtött erre a célra, a tüdőbeteg katonáknak 52 kor., a feldult tűzhelyek újraépítésére pedig 70 koronát.

— **Római magyar vendéglős** tragikus vége. Ezelőtt 10 évvel, mikor a három magyar püspök felszentelésén Rómában jártunk; egyik este, mikor a nagy urak Szécheny magyar követhoz mentek estélyre, mi t. i. én és Kryvald Ottó elmentünk vacsorázni a magyar vendéglőbe Lóhr bácsihoz. A tulajnok sajtos makaronit ettek s mi káposztát vacsoráztunk sonkával és sört ittunk. Lóhr bácsi magyar újságot is adott. Elbeszélgettünk; fiai már nem tudtak magyarul, teljesen olaszok lettek s mégis mi lett szegény Lóhr bácsival, a Gamberinus tulajdonosával.

Évtizedek óta élt Rómában, vagyonos lett ott és vendéglője a legelső köze tartozott. Sok évtizedes külföldi tartozkodása ellenére is megmaradt jó magyarnak

és hű hazafinak. Vendéglője a Piazza San Silvestro-n volt és keresett helye nemcsak a nemzetközi vendégseregnek, de világhírű egyéniségeknek is. Ifjú korában bejárta az egész világot. Míxa császár mexikói seregében is harcolt, majd Buenos-Ayresben nyitott vendéglőt, onnan pedig Konstantinápolyba hajózott, itt is vendéglős lett. Azután Münchenben próbált szerencsét, míg végre mintegy husz évvel ezelőtt Rómában telepedett meg. Az olasz háború óta bezárva tartotta üzletét, mely egyébként áldozatává lett a háború kitörésének első napjaiban a csőcselék rombolásának. A hetvenes években levő öreg úr beteges ember volt s az utóbbi hónapok vizsgálmai is annyira megviselték idegeit, hogy nem bírta tovább az életet. Rómából kerülő úton érkezett hír szerint, öngyilkosságot követett el. Münchenben nősült és két felnőtt leánya maradt.

— **Örmester úr magyaráz.** (Megtörtént.) Nagy baj van a fiatal újoncokkal, sokszor a legkézenfekvőbb magyarázás sem vezet sikerre, de X. örmesteren ki nem fognak, beléjük önti a katonai regulát. Egyik iskolázás alatt arról volt szó, mi is a sarzsi? Sarzsi, altiszt! hogyan értenék meg ezt legkönnyebben az újonc honvédek? Mi sem egyszerűbb ennél, ha X. örmester beadja neki a szájuk-izük szerint. Szól pedig imígyen:

Az örvezető, egy csillagos altiszt, anynyi mint a faluban a jegyző úr. Tehát engedelmeskedni tartozik neki minden honvéd; a tizedes, kétesillagos altiszt már nagyobb úr, olyan nincs is cibilben falun s olyan mint a főszolgabíró úr; ennél is nagyobb a szakaszvezető, háromcsillagos altiszt, akéhez hasonló úr cibilben már csak a megyei székhelyen van, mint például az alispán úr. — szorulj hát, ha parancsol valamit a szakaszvezető; persze még hátra volna az örmester úr. Ide néztek rám, én vagyok az örmester úr s én milyen úrhoz volnék hasonló cibilben? De ne feleljen senki, mert úgy se találjátok ki, — ilyen úr nincs cibilben senki.

— **Találózások.** Az európai országokból 1870-től 1910-ig több mint 34 millió ember vándorolt ki. Legnagyobb méretű volt a kivándorlás 1900 és 1910 között. Magyarországból ez idő alatt 1,246,890 ember vándorolt ki. — A föld összes államainak adósága a nagy háború előtt két esztendővel körülbelül 242,000 millió korona volt. Legnagyobb volt az államadósága Franciaországnak, 31,956 millió. — A magyar birodalomban befolyasztásra a múlt évben 2,7 millió métermázsa sőt adott el a kincstár, amelynek értéke 36,5 millió kor. képviselt. 1913-ban külföldről 48,403,170 métermázsa szenet hoztak be hazánkba. 108,317,580 korona értékben.

— **Háborus képek.** Egy északfranciaországi vagy belgiumi küzdelemben — a pontos hely nincs megemlítve, csak az egy biztos, hogy az angolok vonalán játszódott le a következő epizód: Valamelyik angol ezredből egy este nyolc bombavető hagyta el a lövészárkot, de még hajnalhasadtakor sem érkeztek vissza. Barátságatlan hideg, sötét éjszaka volt, nehéz cseppekben hullott az eső. Minél jobban közeledett a hajnal, a katonák annál inkább aggódtak bajtársaik sorsa miatt. Ki tudja, talán haldoznak valahol a harcstíren. De mivel már világos nappal lett s a szemben levő lövészárkokban a németek állandóan lesben állottak, az angolok még csak a fejüket sem dughatták ki az erődítések mögül. A katolikus lelkész, aki az ezredet elkísérte engedélyt kért a nyolc katpna felkutatására. Teljes napi ornátusban, a feszülettel kezében hagyta el a lövészárkot. Az angol katonák távcsövön kísérték a papot, aki lassan és nyugodtan közeledett a németek vonala felé. Egy lövés sem hangzott el, sőt ellenkezőleg, a németek látván a feszületet, a drótsövénykerítés előtt letérdtek s ájtatos imába kezdtek. Rövid idő múlva visszatért a lelkész az angol lövészárkokba. Négy cédula volt a kezében. Elmondta, hogy négy bajtársuk elesett s a németek négy khaki-sapkát tüztek fegyvereik végére, jelezve, hogy a hiányzó négy angol katona foglyuk.

Pályázati hirdetés.

Az **erzsébetvárosi** (Kis-Küküllő m.) örmény szertartású róm. kath. **kántori állásra** pályázatot hirdetek. Évi fizetése: 1000 kor. Természetben lakás és koszt, 4 öl tűzifa és 30—40 korona stolajövdelem. Kötelessége a kántori teendőken kívül a leányiskolában egyházi éneket tanítani.

Az állást elayerő köteles az örmény szertartást elsajátítani. Pályázati határidő:

1915. december hó 8., mely napon a pályázók jelenjenek meg kántori próbára.

Kellően felszerelt kérvények alólirott-hoz címzendők.

Steinhauer Ferencz
főesperes—plebános.

Használjunk hadisegély postabélyeget!

Hogy lehet utazni Gyulafehérvárról?

1.) Budapest felé:

601. gyorsvonat ind. Gyf-várról reggel 3.37-kor—érkezik Bdp-re d. u. 1.25-kor.
607. személyvonat ind. Gy-fehérvárról reggel 4.25 érk. Bdp. este 7.25.
609. személyvonat, ind. Gyf. d. u. 2.33. érk. Bdp. reggel 5.45.

2.) Tövis felé:

610. személyvonat, ind. Gyf. d. u. 1.06-kor csatlakozása van Tövisen úgy Kolozs-

NESTLÉ-FÉLE
GYERMEKLIZI
Csesemők
gyermek és lábadozók legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után.
Mindenkor kapható.

Próbadozot és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermek nevelésről teljesen díjtalanul küld a **Nestlé-féle gyermeklizi** társaság, Wien I., Biberstrasse 18 e

vár, mint Brassófelé és pedig: az 513. személyvonathoz, a mely Tövisről d. u. 2.05-kor érkezik és Kolozsvárra érkezik d. u. 5.24-kor. és az 514. személyvonathoz, amely Tövisről indul d. u. 1.43-kor és érkezik Brassóban 8.56-kor este.

608. személyvonat indul Gyí-ról éjjel 11.08-kor, csatlakozik Kolozsvárfelé az 511. személyvonathoz, mely indul Tövisről éjjel 3.08-kor és érkezik Kolozsvárra reggel 6.12-kor. Brassó felé az 512. személyvonat indul Tövisről éjjel 12.34, érkezik Brassóban reggel 7.53-kor.

604. gyorsvonat indul Gyí-ról éjjel 11.37 közvetlen vonat Brassóba, a hová reggel 6.33-kor érkezik.

Tövis-Nagyenyed között közlekedik az 559. személyvonat, amely Tövisről d. e. 8. 35-kor indul és Nagyenyedre érkezik d. e. 9.06-kor

Azonkívül Tövisről Bdp-felé este 8 órakor indul az 501. gyorsvonat és Brassófelé d. e. 8.45-kor az 502. gyorsvonat. Tehát Budapest Tövis között: 604, 608, 610, 601, 607 és 609 számú vonatok; Bdp-Brassó között az 502, 512, 514, 501, 511 és 513 sz. vonatok. Tövis-Nagyenyed között az 559. sz. vonat közlekedik.

HIRDETÉSEK

jutányosárban telvé-
tetnek a kiadóban.

Fényképészeti cikkek!
gyári árban kaphatók!

Schäser Ferencz
a könyvkereskedésében Gyulafehérvárt. o

OLASZ NÉMET
VILÁGNYELVEN
MAGYARULÁRA
tanító nélkül
SCHIDLOF DE 1000
MÓDSZEREVEL

AZ EGYES NYELVTANOK TO
FUZETBEN TELJESÉK 60F
DISZES VASZORNAPPANBAN 75F
EGYBEGYUJTVA 120F

KAPHATÓ:
SCHÄSER FERENCZ
papírkész. Gyulafehérvár.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)
egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-utca 9. sz.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindenmü egyházi ruhák:** casulák pluvialek velumok, baldachinumok minisztráns ruhák zászlok, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. — Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek.

TELEFON SZÁM 16. **Schäser Ferencz, Gyulafehérvár.** TELEFON SZÁM 16.

Feltűnést kelt a teljesen látható írásu eredeti amerikai

FOX-írógép

legujabb modellje.

Dijtalanul bárhol bemutatom.

ÍRÓGÉPKELLÉKEK: szénpapír, szallagok, írógéppapírok stb., különféle gyártmányukat, eredeti gyári árban állandóan raktáron tartok.

Ügyvédeknek és hivataloknak részletfizetésre is szállítok.



FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN, Alapított 1838. **GYÁR:**
VI., Webgasse 43. 600 alkalmazott. Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek
minden stilusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK
dús választékban, mindenféle és ó-keresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik. Költségajánlat díjmentes.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén Izsóf Alajos. Előfizetési ára egész évre 20, félévre 10, negyedévre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmú, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon
arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla
oltárépítő
PECS, Tábor-utca 4. sz.



Géperőre berendezett műintézetben olcsón készít bemutatót rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

A ház- és családnak Jakab apostol szerint ∴ való lelki megáldása (Házi áldás). ∴

Ára 40 fillér.

38×53 cm. nagyságu csinos kivitelü tableu.

Ára 40 fillér.

Kívánatra készen berámázva is kapható.

Ezen régi eredetü számos szentek képeivel díszített tableu 1965—1915. szám alatt nyert Imprimaturát.

SVEN HEDIN:

EGY HARCBAN ÁLLÓ NEMZET.

Ez a könyv legmegkapóbb leírása a németiség háborújának. Sven Hedín hónapokig élt a német harctereken, szívesen látott vendége volt a német oszárának, látta, hogy organizálják a stratégiai mozdulatokat s ott lehetett a hősi rohamoknál.

Hatalmas szenzáció ez a könyv, mert az egész világ számára először tárja fel a csodálatos Németországot a történelem legnagyobb háborújának kónapjai alatt. A nagy alaku, 176 oldalas kötet ára 1 korona, bérmentve 1 K. 10 f. beküldése ellenében.

DETLEV VON LILIENCRON:

HÁBORUS NOVELLÁK.

Liliencron könyvének értékét és aktualitását mindennél jobban bizonyítja az a szenzációs siker, hogy a német kiadás ma már a 167-ik kiadásban forog közkezen. Szerző mint aktív katonatiszt végigharcolta a nagy német-Francia háborút. Sok hívatott kritikus szerint ezek a legszebb háborus elbeszélések a világtörténelemnek. Csataképei megdöbbentően fenségesek; magunk előtt látjuk a katonától szibongó harcot, a tábor, a menetelő sereget, a véres ütközeteket, az elkeresedett rohamot, egyesek hőstetteit. A könyv bolti ára gyönyörű borítékban 3. K. bérmentve 3. K. 20. fillér.

Fehér Ármánd, a Nyugati harctérről.

Bolti ára 3 kor.

Bérmentve 3 kor. 20 fillér.

Faragó Zoltán, a Kárpáti harctérről.

Bolti ára 3 korona. Bérmentve 3 kor. 20 fillér.

Mégérdemi a saját lelkünk, és hasznuk és szűz Mária!

ELMÉLKEDÉSEK

szűz Mária tiszteletére minden hónap első szombatján című füzet, mely 12 elmélkedést tartalmaz.

A csinos kis könyveske boldogemlékü X. Pius pápának 1912. jún. 13.-án kifejezett óhaja alapján s annak szellemében készült, hazánkban a magyar nép között is.

A jelen háborus idők különösen alkalmasak arra, hogy szűz Mária, — a Magyarok Nagyszonya — tiszteletében buzgólkodjunk s az ő közvetítésével a világot megváltó szent Piától békét esdekeljünk le szegény hazánk s benne magunk számára.

Gyakoroljuk, ismertessük és terjesszük szepitelen Anyánknak ezt az újabb formában megnyilvánuló s felmagasztosítón szép tiszteletét; vegyünk tele kézzel és meleg szívvvel a nekünk megkívánt teljes búcsú kincseiből a saját lelkünknek, a tisztítótüzből szenvedőknek és Mária országának javára. — mondja a füzetke Előszava.

Ára példányonként — portóval — 25 fill., köve 40 fillér.

As elmélkedések mellett imádságok is vannak a füzetben.

Kérve kell terjeszteni az imádkozó elmélkedéseket!

Kaphatók: a Püspöki Lyceumi könyvnyomda könyvkereskedésében Gyulafehérvárt.

Az olasz háború előzményeiről.

Ára 40 fillér. — Bérmentve 45 fillér.

A Szerb kékkönyv.

A szerb kormány diplomáciai levelezése 1914. jun.

— augusztusig.

Ára 60 fillér.

Bérmentve 65 fillér.

Háboru és szociálizmus

Tanulmányok a háboru szocialista és szociálpolitikai tényeiről és kérdéseiről.

Ára 80 fillér.

Bérmentve 85 fillér.

Harctéri térképek.

A katonai események az összes harctereken egy lapon tiszta éles rajzokban. Az állások be vannak rajzolva úgy hogy egy pillantásra a harc állását áttekinthetjük.

Megjelenik minden héten új kiadásban. — eddig 38 szám jelent meg. — Ára egy térképnek 40 fillér.

Ezen térképek terjesztését a bécsi Hadsegélyző hivatal vállalta és a tisztajóvedelmet a harctéren elesettek árvaínak és özvegyeinek segélyezésére fordítja.

Az eddig megjelent számok 1—38-ig valamint a következő számok is előfizetés ellenében kaphatók.

Előfizetési ára 10 térképre, egyenkénti megjelenés után bérmentes küldéssel Kor. 4-50 fillér.

Kaphatók: Schäser Ferenc könyv- és papír kereskedésében, Gyulafehérvárt.